



NYT OM MILJØ & UDVIKLING

Marts 2007 • Nr. 45

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling er et samarbejde mellem 20 danske miljø- og udviklingsorganisationer.

92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i verden.



Foto: WWF-Canon Michel Gunther

Indhold

Bæredygtig udvikling på den politiske dagsorden	1	Fremtidens politikere ønsker større og bedre udviklingsbistand	5
Tag ansvar for Danmarks forbrug – globalt	2	Dansk udviklingsbistand for statsfokuseret	6
EU's energipolitik: lang vej endnu.....	3	OECD slår alarm.....	7
Klimatopmøde 2009: Værtskabet forpligter	4	IMF skal med i kampen mod aids	7
		ARRANGEMENTER.....	9

Bæredygtig udvikling på den politiske dagsorden

Af miljøminister Connie Hedegaard (K)

På min rejse i Asien tidligere på året hørte jeg om oversvømmelser af historiske dimensioner i Indonesien og Malaysia. På FN's klimatopmøde i Nairobi i Kenya sidste efterår hørte vi om tørke, hvor der ikke tidligere har været tørke og i andre områder i landet om malaria, hvor der aldrig før har

været malaria. Land for land, region for region oplever man ændrede vejrfænomener. FN's klimapanel har for nylig med 90 procents sikkerhed konstateret, at den globale opvarmning siden midten af det 20. århundrede er menneskeskabt. Det stiller i højere og højere grad verdens politike-

re overfor den store udfordring, der hedder: Hvordan kan vi fortsætte vores samfundsudvikling på en måde, der er bæredygtig?

Heldigvis er det et spørgsmål, vi længe har været optaget af i Danmark. Den første danske strategi for bæredygtig udvikling fra 2002 satte mål for en bred indsats på tværs af sektorer og politikker. Konklusionen i dag er, at vi er på rette kurs på en lang række områder.

”Det lyder alt sammen godt; - og det er det også. Det er bare ikke godt nok. Der stilles meget større krav til vores fremtidige ressource- og miljøeffektivitet”

Økonomien vokser for eksempel fortsat, mens energi-forbruget stadig er nogenlunde konstant, som det nu har været i mere end tre årtier. Andelen af vedvarende energi følger en jævn opadgående kurve og har nået 15 procent af vores energiforbrug. Vi er blandt verdens førende, når det gælder vindenergi, og ét af de mest ambitiøse, når det gælder reduktion af drivhusgasser. Vi har netop afleveret den nationale allokeringsplan, som sikrer, at vi lever op til de forpligtelser, vi har påtaget os i forhold til Kyoto-protokollen, kombineret med de ting, som allerede er sat i værk og initiativerne i den kommende energipolitiske redegørelse.

Det lyder alt sammen godt; - og det er det også. Det er bare ikke godt nok. Der stilles

meget større krav til vores fremtidige ressource- og miljøeffektivitet, og der skal gøres en koncentreret indsats fra alle sider i de kommende mange år for at afkoble ressourceforbrug og forurening fra den økonomiske vækst.

”Derfor vil regeringen invitere til bred debat om målsætninger og midler i bæredygtighedsstrategien”

Senere i foråret vil regeringen derfor fremlægge et debatoplæg om bæredygtig udvikling og hvordan Danmark kan takle de udfordringer og muligheder, der tegner sig anno 2007. Vi fastsætter blandt andet konkrete målsætninger for CO₂-emissioner og klima, vi afsætter ekstra penge til naturgenopretning og naturparker, vi integrerer miljøhensyn i både transport- og planpolitikken, vi effektiviserer store dele af forsyningssektoren, vi lancerer store og ambitiøse miljøteknologiprogrammer – og oven i det hele er det regeringens ambition at sikre, at alle parter i det danske samfund påtager sig et fælles ansvar. Derfor vil regeringen invitere til bred debat om målsætninger og midler i bæredygtighedsstrategien. Debatten skal finde sted på forskellig måde hen over forår, sommer og efterår i år, før regeringens endelige bæredygtighedsstrategi lægges på plads til efteråret. Vi håber, I vil deltag.

Tag ansvar for Danmarks forbrug – globalt

Af Kim Carstensen, generalsekretær i WWF Verdensnaturfonden

Her til foråret åbner miljøministeren op for en national dialog om, hvordan Danmark kan blive bæredygtig. Dialogen skal munde ud i en revideret national bæredygtighedsstrategi, og det er yderst tiltrængt, da den nuværende bæredygtighedsstrategi i høj grad trænger til et eftersyn.

”Vi må begynde at tage ansvar for vores globale fodaftryk”

Et af de steder hvor den for alvor halter, er omkring vores ressourceforbrug. Som WWF's ”Living Planet Report” viser, er

Danmark blandt de mest naturressourceforbrugende nationer i verden. Ligesom mange andre rige lande i verden bruger Danmark mere, end kloden kan producere. Beregninger viser, at hvis alle forbrugte af naturen som vi, skulle vi bruge tre kloder – ikke ligefrem bæredygtigt.

Og der er ikke noget, der tyder på, at Danmarks forbrug af verdens naturressourcer er på vej ned. Det samme gælder resten af den rige verden. Samtidig oplever nogle af verdens folkerigste lande som Kina og Indien en stormende økonomisk vækst, der øger presset på de globale naturressourcer. I sidste ende efterlader det ikke megen miljømæssig plads til den nødvendige vækst i verdens fattigste lande.

Globaliseringen betyder, at vores miljøbelastning flytter uden for landets grænser. En stadig større del af de varer og produkter, vi

bruger i Danmark, kommer fra fjerne egne af verden. Eksempelvis industriprodukter fra Kina eller fødevarer fra tropiske lande. Det giver en miljøbelastning uden for Danmark, men med os som afsender og modtager.

”Der er ikke noget, der tyder på, at Danmarks forbrug af verdens naturressourcer er på vej ned”

Udfordringen er at omlægge det danske forbrug i bæredygtig retning, uanset hvor dets miljøbelastning viser sig, så der bliver plads til den nødvendige større velfærd og velstand for verdens fattige. Vi må begynde at tage ansvar for vores globale fodaftryk, og derfor er vi nødt til at medregne fodaftrykket i den reviderede bæredygtighedsstrategi. Ellers kan vi ikke få et retvisende billede af, om vi er på vej mod bæredygtighed.

EU's energipolitik: lang vej endnu

Interview med Anne Grete Holmsgaard, SF's energiordfører af John Nordbo, klimamedarbejder i WWF Verdensnaturfonden

”Faren ved den globale opvarmning er ganske enkelt ikke trængt helt ind på nethinden, og det er gevinsterne ved at handle hurtigt heller ikke.” Sådan lyder vurderingen fra SF's energiordfører, Anne Grete Holmsgaard, ovenpå EU's forårstopmøde. Hun uddyber: ”EU siger selv, at det er nødvendigt at reducere udslippet af drivhusgasser med 30 procent i 2020, hvis vi bare skal have 50 procents chance for at undgå en temperaturstigning på 2 grader C. Og så er det altså ikke godt nok, at statslederne i første omgang kun vil binde sig til at reducere med 20 procent.”

I konklusionerne fra topmødet åbnes mulighed for, at EU vil reducere udslippet af drivhusgasser med 30 procent i 2020, hvis andre lande gør det samme. Danmark ønskede, at EU med det samme skulle binde sig til de 30 procent. Men efter SF's mening

skulle den danske støtte være kommet meget tidligere:

”Danmark meldte først ud om de 30 procent i februar 2007. Presset ville have været langt større, hvis Danmark havde meldt ud på decembertopmødet sammen med bl.a. UK og Sverige. På selve topmødet var det helt afgørende, at Angela Merkel som formand havde sat sig for, at hun ville have vedtaget bindende mål for vedvarende energi.”

”Så er det altså ikke godt nok, at statslederne i første omgang kun vil binde sig til at reducere med 20 procent”

Netop topmødets beslutning om, at 20 procent af EU's energiforsyning i 2020 skal komme fra vedvarende energikilder betegnes som et ”gennembrud” af Anne Grete Holmsgaard. Men hun peger samtidig på, at

der vil opstå problemer, når beslutningen skal udmøntes:

”Det er overladt til et efterfølgende slagsmål, der kan trækkes i langdrag”

”Der er ikke vedtaget andet end, at EU samlet skal forpligte sig til 20 procents vedvarende energi. Der er pt. ingen forpligtelser

til det enkelte land - og heller ingen forpligtelse til hvordan målet skal fordeles på el og varme. Det er overladt til et efterfølgende slagsmål, der kan trækkes i langdrag og bruges til alle mulige former for pression à la hvis vi skal forpligte os til xx procent, vil vi til gengæld ikke osv.”

Så energi-slaget i EU er kun lige begyndt.

Klimatopmøde 2009: Værtskabet forpligter

Af John Nordbo, klimamedarbejder i WWF Verdensnaturfonden

I næste uge kommer den anden af årets rapporter fra FN's klimapanel. I rapporten samler verdens klimaforskere de seneste års forskning i konsekvenserne af de menneskeskabte klimaændringer.

”Hvis der ikke sættes alvorligt ind for at begrænse udledningen af drivhusgasser, vil vandmangel, sult og sygdomme gøre livet [...] surt for millioner og atter millioner af mennesker”

Intet tyder på, at det bliver opløftende læsning. Det er ikke alene isbjørnen og verdens natur, det kommer til at gå ud over. Hvis der ikke sættes alvorligt ind for at begrænse udledningen af drivhusgasser, vil vandmangel, sult og sygdomme gøre livet mere end surt for millioner og atter millioner af mennesker. Det er med andre ord på tide, at der kommer gang i forhandlingerne om en ny og betydeligt mere ambitiøs klimaaf tale end Kyotoprotokollen. Set i det lys, er det godt, at Danmark allerede har meldt sig som vært for FN's årlige klimaforhandlingsmøde i 2009.

Danmark har gode forudsætninger for at spille rollen som brobygger mellem de rige lande og de store u-lande, der også skal engageres i indsatsen mod klimaforandringerne.

Danmark er kendt for en meget seriøs tilgang til forhandlingerne. Derom vidner de taktfaste bifald på sidste års klimaforhandlingsmøde i Nairobi til såvel miljøminister Connie Hedegaard som den danske chefforhandler, Thomas Becker.

Klimamødet i København bliver også et udstillingsvindue for de mange danske virksomheder, som leverer energibesparende apparater, materialer som reducerer huses energiforbrug og anlæg der producerer vedvarende energi. Det bedste salgsargument, virksomhederne kan få, vil være, hvis Danmark inden topmødet vedtager en plan for, hvordan vi kan gøre det danske samfund fri fra afhængigheden af fossile brændsler. Det vil vise verden, at vi selv er villige til at investere i fremtiden, og at vi selv tror på løsningerne.

”Det bedste salgsargument, [...] vil være, hvis Danmark [...] vedtager en plan for, hvordan vi kan gøre det danske samfund fri [...] af fossile brændsler”

Den virkelige udfordring for et lille land som Danmark er ikke at være vært for et globalt møde. Udfordringen er at skabe optimisme og tro på, at klimaproblemet kan bekæmpes. Vi skal vise, at de dystre forudsigelser fra FN's klimapanel ikke behøver at blive til virkelighed.

Fremtidens politikere ønsker større og bedre udviklingsbistand

Af Karsten Lauritzen, landsformand for Venstres Ungdom

Den første weekend i marts blev der skrevet ungdomspolitisk historie. Faciliteret af UNDP i Danmark, blev de ungdomspolitiske organisationer fra Konservativ Ungdom til SF's Ungdom enige om et fælles udviklingspolitisk udspil. Hovedpointen er at vi vil have bedre og mere udviklingsbistand.

- Hæv udviklingsbistanden til 1 procent af bruttonationalindkomsten.
- Eftergiv udviklingslandenes gæld uden at det koster bistandskroner.
- Gør bistanden mere effektiv med fokus på de grundlæggende årsager til fattigdom.

Sådan lyder ungdomspolitikers bud på fremtidens udviklingsbistand i Danmark. Bag udspillet står så forskellige organisationer som SF's Ungdom, Venstres Ungdom, Danmarks Socialdemokratiske Ungdom, Radikal Ungdom, Kristendemokratisk Ungdom og Konservativ Ungdom. Vi er blevet enige om udspillet efter et års samarbejde med FN's udviklingsprogram UNDP om FN's 2015 Mål.

"Vi vil have bedre og mere udviklingsbistand. [...] Sådan lyder ungdomspolitikers bud på fremtidens udviklingsbistand i Danmark"

Udspillet har blandt andet fået ros med på vejen af fhv. udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen, der understreger: "2015 målene er en af vor tids største udfordringer.

[..] Derfor er det prisværdigt, at unge på tværs af politiske skel er nået til enighed om, hvad Danmark bør gøre for at leve op til disse mål."

"Vores anbefalinger er resultat af, at vi som politiske ungdomsorganisationer, [...] har indset den tvingende nødvendighed af en øget indsats for verdens udvikling"

Men der skal kun gives flere penge, hvis bistanden fortsat forbedres og hvis vi får mere bistand for vores penge. Multilateralt skal FN reformeres og effektiviseres. Bilateralt skal antallet af programsamarbejdslande mindskes, og der skal fokuseres på strukturerne bag verdens fattigdom. Her er uddannelse det vigtigste.

Vores anbefalinger er resultat af, at vi som politiske ungdomsorganisationer, med hver vores politiske og ideologiske ståsted, har indset den tvingende nødvendighed af en øget indsats for verdens udvikling. Partiegoistiske motiver og ideologiske forskelligheder er tilsidesat for at opnå enighed om så konstruktive og substantielle politiske anbefalinger som muligt. Det er vores håb, at dette samarbejde kan tjene som forbillede for det danske Folketing. Fremtidens politikere står sammen for større og bedre udviklingsbistand.

Dansk udviklingsbistand for statsfokuseret

Af Claus Knudsen, assisterende koordinator i 92-gruppen

”Dansk udviklingsbistand er blevet alt for statsfokuseret, og det gør det vanskeligt at nå de mål regeringen har opstillet med sine udviklingspolitiske prioriteter: god regeringsførelse, kvinder og HIV/AIDS.” Det er budskabet i en ny rapport, journalist Knud Vilby har udarbejdet for 92-gruppen. Rapporten, der hedder ’Udvikling – folkestyret eller statsstyret?’, er en reaktion på regeringens udviklingspolitiske prioriteter for 2007-2011, der blev fremlagt i efteråret 2006 under overskriften ’Vilje til udvikling’.

”Fraværet [...] svækker derfor mulighederne for at inddrage civilsamfundet i udviklingen [...] og for at give en gennemtænkt støtte til et gunstigt samfundsklima”

En central kritik i rapporten er, at der i den danske udviklingsindsats kun i meget ringe grad gøres brug af civilsamfundsanalyser i udviklingslandene. Analyserne skal bruges til at identificere potentielle samarbejdspartnere i civilsamfundet og derigennem sikre en optimal rollefordeling mellem stat og civilsamfund i udviklingsindsatsen. Fraværet af civilsamfundsanalyserne svækker derfor mulighederne for at inddrage civilsamfundet i udviklingen af den konkrete udviklingsindsats og for at give en gennemtænkt støtte til et gunstigt samfundsklima.

Med en række eksempler på hvordan organisationer som Mellemløst Samvirke, Folkekirkens Nødhjælp og Care Danmark konkret arbejder med målene i regeringens udviklingspolitik, viser rapporten, hvorledes civilsamfundets organisationer kan bidrage aktivt til udmøntningen af den danske udviklingspolitik i udviklingslandene. Men faktum er også, at de danske organisationers arbejde har lidt under, at de offentlige bevilninger til bistand generelt har været faldende, og at NGO’ernes andel af den reducerede bistand derudover har været mindre end tidligere.

”En central kritik [...] er, at der i den danske udviklingsindsats kun i meget ringe grad gøres brug af civilsamfundsanalyser i udviklingslandene”

Rapporten fastslår, at aktive civilsamfundsorganisationer er afgørende for, at reformer og udviklingsprojekter reelt gennemføres og bliver vellykkede, også i samfundets yderste led.

92-gruppen har på baggrund af rapporten inviteret udviklingsminister Ulla Tørnæs til møde om civilsamfundsorganisationernes rolle i den danske udviklingspolitik.

Rapporten kan hentes på 92-gruppens hjemmeside: www.92grp.dk

OECD slår alarm

Af Morten Emil Hansen, Politisk rådgiver i Folkekirkens Nødhjælp

Ifølge en ny oversigt fra de rige landes samarbejdsorganisation (OECD), satte den globale udviklingsbistand nye rekorder forrige år og nåede hele 106,8 mia. dollars. Alligevel slår OECD alarm og efterlyser større ansvarlighed fra de rige lande. Hovedparten af bistandsstigningen gik nemlig til gælds- eftergivelse, og der blev i praksis kun tilført begrænsede nye midler til verdens fattigste lande.

”Så faldt den samlede bistand til Afrika syd for Sahara med 2 procent i forhold til året før”

Hele 25 procent af de europæiske landes udviklingsbistand i 2005 gik til gældseftergivelse. Og gældsftalerne med Irak og Nigeria fik gældseftergivelsen til at eksplodere og bragte de to lande til tops på listen over modtagere af global udviklingsbistand i 2005.

Fratrækker man de rige landes gældseftergivelse til Nigeria i 2005, så faldt den samlede bistand til Afrika syd for Sahara med 2 procent i forhold til året før. En noget overraskende udvikling, idet de rige lande forrige år besluttede at fordoble udviklingsbistanden til Afrika. Denne udsættelse af den reelle bistandsstigning, risikerer at få alvorlige konsekvenser.

Det er urealistisk at forestille sig, at verdens fattigste lande er i stand til at mangedoble

deres indsats på f.eks. sundheds- eller uddannelsesområdet, medmindre udviklingen sker gradvist over en årrække. Hvis de rige lande venter til sidste øjeblik med bistandsstigningen, vil risikoen for fejlinvesteringer og korruption øges og den folkelige opbakning til udviklingsbistanden risikerer at blive svækket. Derfor må de rige lande allerede i år vise reel vilje, ved f.eks. at finde den manglende finansiering på 2,4 milliarder dollars til den globale aids fond, eller finansiere de mange nationale uddannelsesplaner, som mangler omkring 1,6 milliarder dollars for at blive gennemført.

”Det er utroværdigt, når en stigning i den globale udviklingsbistand reelt betyder færre midler til verdens fattigste”

I begyndelsen af april skal verdens rige lande diskutere OECD-kriterierne for opgørelse af bistand i Paris. En række folkelige organisationer opfordrer til, at gældseftergivelse kommer på dagsordenen. Danmark burde også arbejde for, at den internationale bistandsstigning til Afrika reelt giver flere ressourcer til global fattigdomsbekæmpelse. Der er naturligvis intet forkert i at eftergive fattige landes gæld. Men det er utroværdigt, når en stigning i den globale udviklingsbistand reelt betyder færre midler til verdens fattigste.

IMF skal med i kampen mod aids

Af Mattias Söderberg, kampagnemedarbejder i Folkekirkens Nødhjælp

Der skal satses hårdt på sundhedssektoren i de fleste u-lande, hvis vi skal nå 2015 målene om at standse udbredelsen af aids. Ifølge Verdenssundhedsorganisationen WHO

mangler der 4 millioner sundhedsarbejdere i verden. Dem får vi ikke uden at øge sundhedsbudgetterne kraftigt, så der er penge nok til uddannelse, lønninger og faciliteter.

Som noget nyt i 2007 er Humor mod Aids-kampagnen gået i samarbejde med Dansk Sygeplejeråd og De Sygeplejestuderendes Lands sammenslutning for netop at sætte fokus på manglen på sundhedspersonale.

”Den negative rolle, som Den Internationale Valutafond (IMF) spiller, når u-landene prøver at hæve sundhedsbudgetterne”

Som en del af kampagnen lancerer Humor mod Aids en rapport om sammenhængen mellem udviklingen i hiv/aids og adgangen til sundhedsvæsenet.

Rapporten peger på den negative rolle, som Den Internationale Valutafond (IMF) spiller, når u-landene prøver at hæve sundhedsbudgetterne. Finanspolitikken i de fleste u-lande følger IMF’s betingelser og anbefalinger særdeles tæt. Det indebærer skrappe inflationsmål og begrænsninger på finanslov og lønninger. IMF prioriterer den makroøkonomiske stabilitet over social udvikling.

”Det handler dog ikke kun om flere penge, men også om hvordan de bliver givet”

Rapporten argumenterer for, at IMF’s politik er særdeles kortsigtet og reelt også dårlig økonomi. Når der ikke findes uddannet personale og fungerende institutioner, opstår der en lang række problemer for de hiv-smittede. Med rigtig behandling og pleje kan hiv-smittede leve længere, hvilket betyder, at de kan bidrage til deres familiers – og samfundets – økonomi, opdrage børnene og støtte de ældre i familien. Samtidig vil flere sundhedsinstitutioner øge muligheden for at få foretaget en hiv-test, som er en vigtig del af forebyggelsen.

For at sikre tilstrækkelig sundhedspersonale og støtte sundhedssektoren er der brug for større budgetter, hvilket i de fleste fattige lande er ensbetydende med øget bistand. Det handler dog ikke kun om flere penge, men også om hvordan de bliver givet. Donorkoordinering, harmonisering og øget brug af budgetstøtte og langsigtede samarbejdsaftaler vil øge u-landenes muligheder for at bruge bistandspengene effektivt.

Du finder mere information om Humor mod Aids på www.humormod aids.dk, hvor du også kan bestille rapporten.

Vidste du, at hullet i ozonlaget var rekord-stort i 2006?

Målinger fra NASA viser, at hullet i ozonlaget over Antarktis sidste efterår bredte sig over et større område end nogensinde tidligere.

Det er femten år siden, at verdens lande for alvor greb ind overfor brugen af freon og andre ozonlagsnedbrydende kemikalier.

Stofferne blev udfaset i de rige lande i løbet af få år, mens nogle u-lande stadig anvender et par af de mindst skadelige stoffer.

Det tager år, før kemikalierne når op til ozonlaget, og nogle af stofferne har meget lang levetid i atmosfæren. Forskerne forventer, at klodens ozonlag først vil være helet igen i 2065.

ARRANGEMENTER

Hver 2. tirsdag i måneden kl. 17-19.
Nørrebro Bryghus, Ryesgade 3, 2200
København N.

Green Drinks i København

I over 180 byer verden over mødes folk med interesse for miljø til en månedlig uformel komsammen kaldet Green Drinks. Hensigten er at skabe netværk på tværs af NGO'er, industri, universiteter og andre med interesse for miljø, bæredygtighed og CSR. Mange mennesker har på denne måde udvekslet erfaringer, fundet jobs, skabt netværk, m.v.

Tilmelding modtages gerne: Greendrinks.cph@gmail.com

Yderligere oplysninger: Anders Knudsen, tlf: 2239 0103. Se mere på <http://www.greendrinks.org>.

Torsdag den 29.marts 2007, kl. 17-19.
Mellemfolkeligt Samvirke, indgang fra
Landgreven 7, 2. sal, 1301 Kbh. K.

Kunst og politisk formidling

Debatrække om demokrati og udvikling i Mellemfolkeligt Samvirke
Kristian von Hornsleth og Jens Galschiøt.

Torsdag den 26. april 2007, kl. 17-19.
Mellemfolkeligt Samvirke, indgang fra
Landgreven 7, 2. sal, 1301 Kbh. K.

Globalisering og global governance

Debatrække om demokrati og udvikling i Mellemfolkeligt Samvirke
Bjarke Møller, Politiken. Gorm Rye Olsen, institutleder på Samfund og Globalisering, RUC

Torsdag den 31. maj 2007, kl. 17-19.
Mellemfolkeligt Samvirke, indgang fra
Landgreven 7, 2. sal, 1301 Kbh. K.

Fra diktatur til demokrati

Debatrække om demokrati og udvikling i Mellemfolkeligt Samvirke
Jørgen Elklit, international anerkendt demokratieksperter
Frans Mikael Jansen, generalsekretær i Mellemfolkeligt Samvirke

Øko-kalenderen på Øko-info

Nyt om grønne og økologiske arrangementer fra hele landet på:
www.eco-info.dk

Redaktion

Dette nummer af nyhedsbrevet er redigeret af Claus Knudsen, 92-gruppen og Constance Hegner, WWF Verdensnaturfonden.

Tidligere numre kan ses på

www.92grp.dk/.

Såfremt nyhedsbrevet ønskes afmeldt, sendes mail til c.hegner@wwf.dk.

92-gruppen

c/o Danmarks

Naturfredningsforening

Masnedøgade 20

2100 København Ø

T 39 17 40 32

F 39 17 41 41

E 92-gruppen@dn.dk